

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет – Менеджменту, маркетингу та публічного адміністрування
Кафедра – Менеджменту і логістики
Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)
Спеціальність – 073 Менеджмент
Освітня програма – «Менеджмент»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: «Оптимізація інноваційного потенціалу підприємства»

ШИФР КРМ. МІЛ.1.108-03.4.16

_____ Здобувачка: Тетяна КОДЖЕБАШ
(підпис)

_____ Керівник: к.е.н., доц. Наталія КОРСІКОВА
(підпис)

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від 27.05.2024 р. , протокол № 14

Завідувачка

кафедри менеджменту і логістики _____ Ірина СЕДІКОВА
(підпис)

Одеса – 2024 р.

**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ І
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г. Е. ВЕЙНШТЕЙНА**

Факультет – Менеджменту, маркетингу та публічного адміністрування
Кафедра – Менеджменту і логістики
Ступінь вищої освіти – перший (бакалавр)
Спеціальність – 073 «Менеджмент»
Освітня програма – Менеджмент

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Зав. кафедри Менеджменту і логістики

_____ (підпис)

« _____ » _____ 2024 р.

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА**

здобувачки

Тетяни КОДЖЕБАШ

(ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

1. Тема роботи: «Оптимізація інноваційного потенціалу підприємства» затвердженою наказом по університету від 20.02.2024 №108-03
2. Термін здачі здобувачкою закінченої роботи 16.05.2024 р
3. Вихідні дані роботи: фінансові звіти діяльності підприємства, законодавчі акти, статистичні збірники, наукові публікації вчених.
4. Зміст кваліфікаційної роботи бакалавра. Вступ. Розділ 1. Інновації як умова розвитку підприємства та підвищення рівня його конкурентоспроможності. 1.1. Місце інновацій та інноваційної функції у діяльності підприємства. 1.2. Поняття та структура інноваційного потенціалу підприємства. Розділ 2. Оцінка ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства та рівня його інноваційного потенціалу ПП «АЕС Стандарт». 2.1. Профіль компанії ПП «АЕС Стандарт». 2.2. Аналіз техніко-економічних та фінансових показників діяльності підприємства. 2.3. Оцінка рівня інноваційного потенціалу підприємства. Розділ 3. Управління ефективністю використання інноваційного потенціалу підприємства. 3.1. Удосконалення організаційно-економічного механізму використання та розвитку інноваційного потенціалу. 3.2. Обґрунтування ефективності запропонованих заходів. Висновки.
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) 12 таблиць, 12 рисунків.

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів проекту, що стосуються їх:

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Нормоконтроль	Левчук Ю.С.		

7. Дата видачі завдання 12.02.2024 р.

Керівник _____

(підпис)

Завдання прийняв до виконання _____

(підпис)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Проходження комплексної практики	12.02.-10.03.24	Виконано
2	Захист звіту з практики	11.03.-13.03.24	Виконано
3	Розробка теоретичного розділу	14.03.-25.03.24	Виконано
4	Розробка аналітичного розділу	26.03.-16.04.24	Виконано
5	Розробка проєктного розділу	17.04.-02.05.24	Виконано
6	Розробка інших складових кваліфікаційної роботи	03.05.07.05.24	Виконано
7	Розгляд науковим керівником чорнового варіанту кваліфікаційної роботи	08.05.-11.05.24	Виконано
8	Доопрацювання роботи з урахуванням пропозицій наукового керівника та підготовка її у чистовому варіанті	12.05.-16.05.24	Виконано
9	Розгляд науковим керівником чистового варіанту кваліфікаційної роботи та підготовка до малого захисту	17.05.-19.05.24	Виконано
10	Нормоконтроль роботи	22.05.-24.05.24	Виконано
11	Перевірка роботи на плагіат	22.05.-24.05.24	Виконано
12	Малий захист та доробка роботи по результатах малого захисту	27.05.-31.05.24	Виконано
13	Передача роботи завідувачу кафедри для отримання дозволу на захист	01.06.-04.06.24	Виконано
14	Зовнішнє рецензування кваліфікаційної роботи	05.06.-10.06.24	Виконано
15	Захист кваліфікаційної роботи	12.06.-22.06.24	Виконано

Керівник _____

(підпис)

Наталія КОРСІКОВА

Завдання прийняв до виконання _____

(підпис)

Тетяна КОДЖЕБАШ

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувач-дипломник _____ Тетяна КОДЖЕБАШ

(підпис)

АНОТАЦІЯ

Актуальність теми зумовлена тим, що в сучасних умовах ринкової діяльності, під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів, головним чинником у формуванні конкурентних переваг підприємства є цілеспрямоване та ефективне управління інноваційним розвитком. Доцільність цього процесу визначається через систему спостереження за рівнем інноваційної активності підприємства та його інноваційним потенціалом. В таких умовах підприємствам необхідно розробляти ефективні стратегії та механізми управління інноваційним розвитком для збереження ринкових позицій та довгострокового розвитку.

У першому розділі «Інновації як умова розвитку підприємства та підвищення рівня його конкурентоспроможності» визначено сутність і роль інновацій у сучасному підприємстві, а також проаналізовано основні фактори, що впливають на впровадження інноваційних процесів.

У другому розділі «Оцінка ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства та рівня його інноваційного потенціалу ПП «АЕС Стандарт»» проаналізовано результати виробничо-господарської діяльності підприємства, окреслено ключові показники ефективності та оцінено рівень його інноваційного потенціалу.

У третьому розділі «Управління ефективністю використання інноваційного потенціалу підприємства» запропоновано напрями удосконалення організаційно-економічного механізму розвитку інноваційного потенціалу підприємства-бази дослідження.

Кваліфікаційна робота бакалавра містить 69 сторінок, 12 таблиць, 12 рисунків. Перелік посилань нараховує 70 найменувань.

Ключові слова: інновації, конкурентоспроможність, інноваційний потенціал, підприємство, організаційно-економічний механізм.

SUMMARY

The relevance of the topic is due to the fact that in the current market conditions, under the influence of external and internal factors, the main factor in shaping the competitive advantages of an enterprise is the purposeful and effective management of innovation development. The feasibility of this process is determined through the system of monitoring the level of innovation activity of an enterprise and its innovation potential. In such conditions, enterprises need to develop effective strategies and mechanisms for managing innovation development to maintain market positions and long-term development.

In the first section “Innovations as a Condition for Enterprise Development and Increasing the Level of its Competitiveness” the essence and role of innovations in modern entrepreneurship are defined, and the main factors influencing the implementation of innovation processes are analyzed.

The second section “Assessment of the efficiency of production and economic activities of the enterprise and the level of its innovation potential of PE ‘AES Standard’” analyzes the results of production and economic activities of the enterprise, outlines the key performance indicators and assesses the level of its innovation potential.

In the third chapter "Management of the efficiency of the use of the innovative potential of the enterprise" the areas of improvement of the organizational and economic mechanism of the development of the innovative potential of the enterprise - the research base - are proposed.

The bachelor's thesis contains 69 pages, 12 tables, 12 figures. The list of references includes 70 items.

Keywords: innovation, competitiveness, innovation potential, enterprise, organizational and economic mechanism.

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ІННОВАЦІЇ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ.....	10
1.1. Місце інновацій та інноваційної функції у діяльності підприємства.....	10
1.2. Поняття та структура інноваційного потенціалу підприємства.	16
Висновки до розділу 1.....	24
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА РІВНЯ ЙОГО ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПП «АЕС СТАНДАРТ».	25
2.1. Профіль компанії ПП «АЕС Стандарт».....	25
2.2. Аналіз техніко-економічних та фінансових показників діяльності підприємства.....	29
2.3. Оцінка рівня інноваційного потенціалу підприємства.....	33
Висновки до розділу 2.....	48
РОЗДІЛ 3 УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	40
3.1. Удосконалення організаційного-економічного механізму розвитку інноваційного потенціалу.....	40
3.2. Обґрунтування ефективності запропонованих заходів.....	47
Висновки до розділу 3.....	52
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58

ВСТУП

Сучасні підприємства стикаються з необхідністю постійного створення та реалізації інновацій для забезпечення ефективної діяльності у ринковому середовищі. Вихід із економічної кризи для підприємств неможливий без інноваційної діяльності, спрямованої на оновлення виробництва на новій, конкурентній основі.

Інноваційний розвиток підприємств сьогодні має ґрунтуватися на використанні інтелектуальних ресурсів, таких як інтелектуальний капітал, інтелектуальна праця та інтелектуальні продукти. Лише оптимальне поєднання напрямів інноваційного розвитку зі складовими інноваційного потенціалу та інтелектуального капіталу може забезпечити сталий розвиток підприємства.

Інноваційна активність сучасного підприємства є основною передумовою для формування конкурентних стратегій у контексті змін глобального економічного середовища, що характеризуються зростанням конкуренції. Компанії, які вибудовують свою тактику на основі інноваційного підходу, мають значно ширші перспективи для збереження та підвищення конкурентоспроможності. Залучення новітніх технологій є ключем до розвитку інноваційного потенціалу. Підприємство може розвиватися у сфері інновацій лише за умови володіння необхідним інноваційним потенціалом, що і обумовлює актуальність теми кваліфікаційної роботи.

Ступінь дослідження проблеми. Значна кількість зарубіжних вчених займалися дослідженням теоретичних аспектів та сутності інновацій, проблем в управлінні інноваційним розвитком. Серед них, такі як Й. Шумпетера, Б. Санто, П. Друкера, Б. Твісса. Серед українських науковців, які присвятили свої праці дослідженню інноваційної діяльності вітчизняних підприємств та механізмів управління інноваційним розвитком можна

виокремити роботи Маркіна І., Володін С., Гончар О., Дмитрієва О., Побережна Н., Юринець З., Савенко І., Седікова І. та ін..

Мета та завдання дослідження. Метою роботи є дослідження особливостей формування інноваційного потенціалу підприємства та обґрунтування напрямів щодо його оптимізації.

Для досягнення поставленої мети було поставлено та виконано такі завдання:

- визначено місце інновацій та інноваційної функції у діяльності підприємства;
- досліджено сутність та особливості формуванні інноваційного потенціалу підприємства;
- наведено загальну техніко-економічну характеристику досліджуваного підприємства ПП «АЕС Стандарт»;
- проведено аналіз техніко-економічних та фінансових показників діяльності та надано оцінку рівня інноваційного потенціалу ПП «АЕС Стандарт»;
- визначено напрями удосконалення організаційного-економічного механізму оптимізації інноваційного потенціалу досліджуваного підприємства;
- обґрунтовано доцільність та ефективність запропонованих заходів щодо оптимізації інноваційного потенціалу підприємства.

Об'єктом дослідження є система управління інноваційним розвитком підприємства ПП «АЕС Стандарт».

Предметом дослідження є процес управління ефективністю використання інноваційного потенціалу підприємства.

Методи дослідження. У ході написання роботи було використано такі методи: теоретичний, аналітичний, методи математично-статистичного моделювання, методи аналізу динаміки та структури. У роботі широко використовувалися метод таблиць та графічний метод.

Інформаційно-нормативною базою є роботи зарубіжних та українських дослідників питань управління інноваційним потенціалом підприємства, спеціалізованої періодичної преси, навчальні підручники, монографії.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці та науковому обґрунтуванні рекомендацій щодо напрямів удосконалення і забезпечення інноваційного розвитку підприємства ПП «АЕС Стандарт».

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні теоретичні та практичні положення й результати наукового дослідження доповідались та одержали схвалення на Науковій конференції здобувачів вищої освіти (м. Одеса, ОНТУ, 26-29 березня 2024 р.) Коджебаш Т. «Оптимізація інноваційного потенціалу підприємства».

РОЗДІЛ І

ІННОВАЦІЯ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЙОГО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

1.1. Місце інновацій та інноваційної функції у діяльності підприємства

Термін «інновація» (нім. innovation) у науковий лексикон вперше увів Й. Шумпетер.

Науковець дав визначення інновації як «будь-якої можливої зміни, що відбувається внаслідок використання нових або вдосконалених рішень технічного, технологічного, організаційного характеру в процесах виробництва, постачання, збуту продукції, післяпродажного обслуговування».

Аналіз літературних джерел з інноватики виявив наявність різних підходів до визначення поняття «інновації» (рис 1.1)

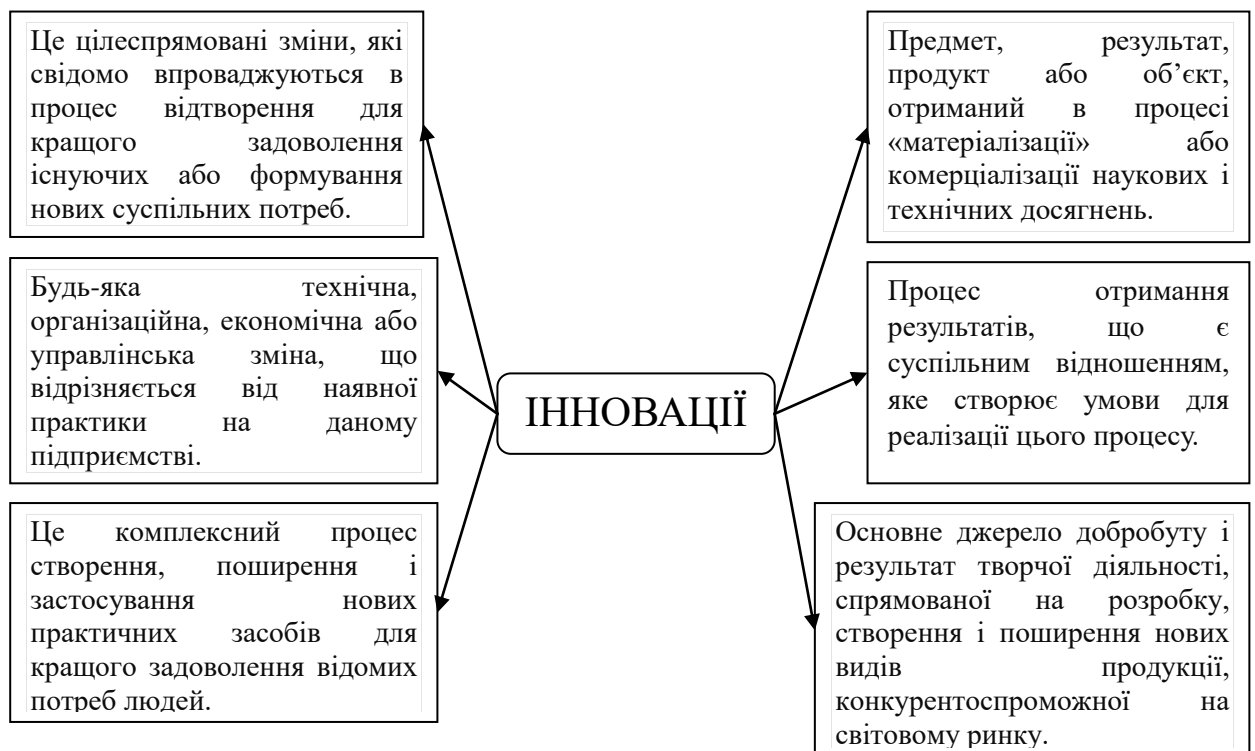

Рис. 1.1 Перелік різних підходів до визначення поняття «інновації»

Джерело: Сформовано автором на основі [34], [11], [23], [3],[7], [55]

Деякі автори розглядають інновації як цілеспрямовані зміни, свідомо впроваджені в процес відтворення для кращого задоволення існуючих або створення нових суспільних потреб. Вони можуть включати будь-які технічні, організаційні, економічні або управлінські зміни, що відрізняються від наявної практики на підприємстві.

Інші науковці визначають інновацію як комплексний процес створення, поширення та використання нових практичних засобів для кращого задоволення відомих потреб людей [44].

Деякі фахівці вважають, що інновації слід ототожнювати з процесом створення нового технічного продукту та його поширення по всій економіці. Вони розглядаються як основне джерело добробуту і результат творчої діяльності, спрямованої на розробку, створення і поширення нових видів продукції, конкурентоспроможної на світовому ринку, сучасних технологій, нових організаційних форм і методів управління, а також нових економічних структур, адекватних ринковим умовам господарювання.

Отже, узагальнюючи різні точки зору та методологічні підходи щодо суті інновацій, можна виділити такі характерні риси:

- інновація є доцільною і корисною зміною в попередньому стані якогось об'єкта чи процесу;
- ця зміна повинна отримати практичне застосування і мати корисний результат;
- предметом цих змін можуть бути вироби, технології, організація виробництва або управління;
- інновації вважаються найважливішим засобом реалізації цілей розвитку суб'єкта, результатом чого є підвищення ефективності його діяльності [24].

В українському законодавстві інновації визначаються як новостворені (або вдосконалені) конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно покращують структуру та

якість виробництва або соціальної сфери. При визначенні інновацій акцент робиться на кінцевому результаті наукового або науково-технічного процесу, спрямованого на удосконалення в певній сфері.

Спираючись на представлені вище трактування змісту поняття «інновація», всі їх умовно можна об'єднати у три групи, де інновації розглядаються як [16]:

- Результат винахідництва;
- Процес якісних змін;
- Інструмент для створення нових можливостей.

Сучасна система класифікації інновацій враховує такі аспекти, як тип нововведення, механізм його впровадження і особливості процесу інновацій. Зазначається, що інновації мають складний характер і слід розглядати з точки зору технологічних та не технологічних аспектів, оцінюючи можливі наслідки їх впливу на зовнішнє середовище [17].

Сучасна економічна наука розрізняє різні типи інновацій:

I. Залежно від кінцевого результату:

1. Інновація продукту: це новий спосіб вирішення проблеми покупця, що приносить користь як самому покупцю, так і підприємству, яке впроваджує інновацію.

2. Інновація процесу: це зміни, які забезпечують зростання прибутковості, зменшення витрат, підвищення продуктивності праці та заробітної плати персоналу. Вона включає впровадження нових методів виробництва і технологій, що приносять переваги у вигляді зменшення витрат і підвищення якості продукції.

3. Інновація стратегії: це перегляд методів створення цінності для споживачів з метою задоволення їхніх потреб, підвищення цінності продуктів і формування нових ринків для підприємства.

II. За ступенем дієвості:

1. Приростна інновація: хоча вони можуть мати невеликий вплив на чистий прибуток підприємства, вони позитивно впливають на задоволення споживачів і підвищують продуктивність і знижують витрати підприємства.

2. Суттєва інновація: Наступний рівень - суттєві інновації: як для споживача з точки зору вигоди, так і для підприємства, яке їх фінансує, вважає, що вони значно сприятимуть його зростанню і розвитку. Суттєві інновації дозволяють підприємству досягати своїх цілей зростання бізнесу, збільшення частки ринку і зниження операційних витрат (суттєва інновація процесу) [3].

3. Інновація-прорив: Новий продукт, послуга або зміна стратегії, які призводять до значного збільшення доходів і чистого прибутку, вважаються інноваціями-проривами, або революційними інноваціями. У загальному випадку визначити, який прибуток має принести та чи інша ідея, щоб її можна було назвати проривом, неможливо, оскільки прибуток залежить від розміру підприємства і від того, що потрібно зробити для її істотного зростання. Отже, підприємство саме визначає, які інновації є для нього проривами.

4. Радикальні інновації: Радикальними вважаються такі інновації, що потребують від підприємства створення нових напрямків роботи або нових ліній на основі нових ідей і технологій або для зниження витрат. Радикальні інновації змінюють економіку і цілі галузі промисловості.

Крім того виокремлюють ще й такі основні типи інновацій [1]:

- товарна інновація (введення нового продукту);
- технологічна інновація (введення нового методу виробництва);
- ринкова інновація (створення нового ринку товарів або послуг);
- маркетингова інновація (освоєння нового джерела поставки сировини або напівфабрикатів);
- управлінська інновація (реорганізація структури управління)/

На рис. 1.2 представлено виокремлені класифікаційні ознаки інновацій за різними напрямками.

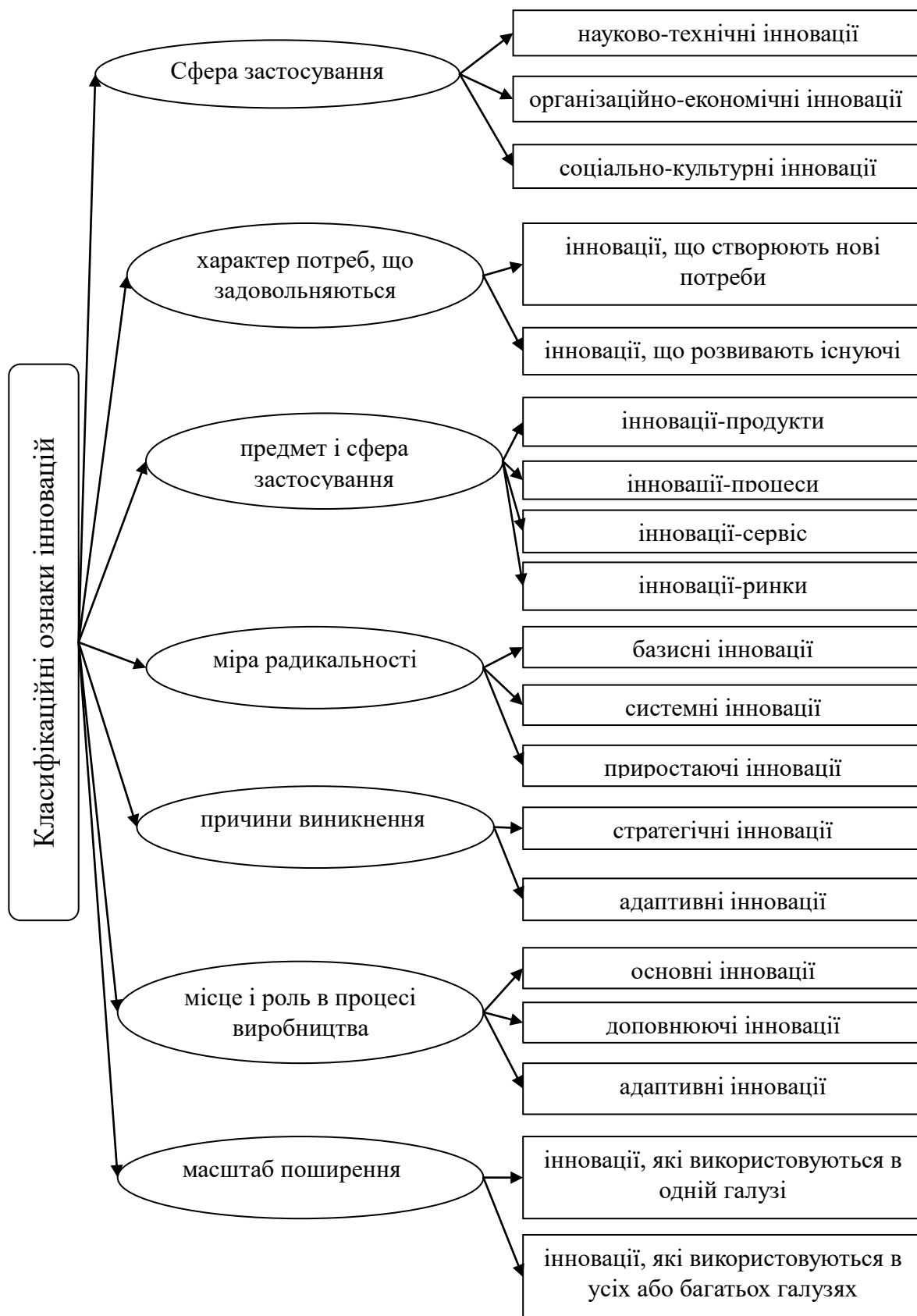

Рис. 1.2 Класифікаційні ознаки інновацій за різними напрямками.

Джерело: сформовано автором на основі [1], [33], [28]

Місце інновацій в сучасному світі можна розглядати як ключовий каталізатор для прогресу та розвитку у всіх сферах життя. Ось декілька ключових аспектів місця інновацій:

Економічний розвиток: Інновації є двигуном економічного зростання, спонукаючи створення нових продуктів, послуг і ринків. Вони створюють робочі місця, збільшують продуктивність і стимулюють конкурентоспроможність.

Технологічний прогрес: Інновації в технологіях впливають на всі аспекти життя, починаючи від медицини і освіти, закінчуючи промисловістю та інформаційними технологіями. Вони дозволяють вдосконалювати існуючі процеси, розвивати нові рішення і забезпечувати інноваційний прогрес.

Соціальні зміни: Інновації можуть трансформувати соціальні умови, покращуючи якість життя та забезпечуючи доступ до нових можливостей для всіх шарів населення. Вони можуть допомагати у вирішенні складних соціальних проблем, забезпечуючи нові способи доступу до освіти, охорони здоров'я та інших соціальних послуг.

Екологічна сталість: Інновації в галузі збереження ресурсів, альтернативних джерел енергії та зелених технологій стають важливими для забезпечення екологічної сталості та збереження навколишнього середовища для майбутніх поколінь.

Загалом, місце інновацій у сучасному світі - це джерело невичерпних можливостей і позитивних змін, яке стимулює розвиток суспільства, економіки та культури.

Інноваційна функція - це ключовий аспект діяльності підприємства, який передбачає постійне впровадження нововведень та змін у всіх сферах його діяльності з метою забезпечення конкурентоспроможності, розвитку та успішного функціонування. Ця функція виступає як драйвер прогресу та стимулює розвиток підприємства в умовах постійних змін у ринковому середовищі [26].

Основні аспекти інноваційної функції включають:

- Підприємство постійно здійснює пошук і розробку нових ідей, технологій, продуктів та послуг, спрямованих на задоволення потреб споживачів або вирішення проблем суспільства.

- Інноваційна функція включає в себе етапи впровадження нововведень у виробництво або послуги, а також їх подальшу комерціалізацію та поширення на ринку.

- Підприємство здатне швидко реагувати на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі, адаптуючи свої інноваційні стратегії для забезпечення власної конкурентоспроможності.

- Інноваційна функція зазвичай пов'язана з певним ризиком, оскільки впровадження нових ідей може бути неуспішним або не виправдати очікувань. Проте це також може бути джерелом конкурентної переваги та успіху.

Місце інноваційної функції у діяльності підприємства є важливим і стратегічним, оскільки вона визначає його здатність до забезпечення конкурентоспроможності, розвитку та виживання в динамічному ринковому середовищі

1.2. Поняття та структура інноваційного потенціалу

Основною запорукою для успішної інноваційної діяльності є потенціал інновацій, який визначає можливості кожного суб'єкта в господарській сфері.

Наявність інноваційного потенціалу є умовою при якій можливий ефективний розвиток суб'єкту господарювання. Цілями інноваційного потенціалу є: створення нових продуктів і послуг, підвищення конкурентоспроможності, підвищення ефективності виробництва, розширення ринків, підвищення задоволення споживачів, розвиток талановитого персоналу, створення стабільної та конкурентоспроможної організації [11].

У перекладі з латинської мови слово «*potentia*» це сила, можливість, здатність, яка знаходиться у прихованому вигляді та реалізується при наявності певних умов. Таким чином, дослівно інноваційний потенціал можна розглядати як здатність до інновацій. Тим не менш, це поняття має велику кількість трактувань, кожне з яких розкриває певні наявні ознаки як з акцентом на інституційні структури так і з прив'язкою до конкретного рівня (галузі, регіону, підприємства та ін.) [13].

Питання сутності та формування інноваційного потенціалу відображаються у роботах К. Фрімена, Й.Шумпетера, І. Ансоффа, Дж. Томпсона, С. Кравченко, І. Кладченко, О. Ідрисова, Є.Лапіна, Н.Паппа, С. Ляшенко, Е.Марченко, М.Разумової, Л. Беззубко, І.Балабанова, М.Льїна, Є.Галушко, В.Василенко, І.Капітана.

Трактування сутності поняття "інноваційний потенціал" науковцями може відрізнятися залежно від контексту дослідження та підходів до розуміння інновацій. Однак, загально, інноваційний потенціал розглядається як важливий аспект економічної діяльності, який визначає здатність суб'єкта (наприклад, підприємства або країни) до генерації, реалізації та використання інновацій.

Автори можуть розглядати інноваційний потенціал як сукупність ресурсів, які впливають на створення та впровадження інновацій. Ці ресурси можуть включати технічні, наукові, фінансові, людські та інші аспекти, які визначають можливості для інноваційної діяльності [66].

Одним з підходів до розуміння інноваційного потенціалу є визначення його як сукупності здібностей та можливостей суб'єкта до створення та впровадження інноваційних змін у своїй діяльності та на ринку. Цей підхід дозволяє більш широко розглядати фактори, які впливають на інноваційну активність, включаючи технологічні можливості, науковий потенціал, кадрові ресурси, доступ до фінансових ресурсів, а також ступінь готовності та організаційну культуру.

Отже, розуміння інноваційного потенціалу включає в себе аналіз різноманітних факторів, що впливають на здатність суб'єкта до інноваційної діяльності, та їх взаємозв'язок.

Досліджуючи дану тему доцільно буде розглянути різні підходи до визначення поняття інноваційного потенціалу підприємства серед зарубіжних та вітчизняних вчених, які наведені у табл. 1.1

Таблиця 1.1.

Дефініції визначення поняття «інноваційний потенціал»

№	Дослідник	Визначення	Підхід
1.	Є.Лапін	«Інноваційний потенціал разом з інформаційним є складовими частинами інтелектуального потенціалу підприємства. Вони допомагають піднести рівень і ефективність технологій»	Як складової інтелектуального потенціалу
2.	С. Ілляшенко	«Інноваційний потенціал – це частина економічного потенціалу, що забезпечує розвиток науки і техніки і впровадження їх досягнень в економіку, забезпечуючи тим самим зростання»	Як інтегральної сукупності інших потенціалів і як складової економічного потенціалу
3.	Е.Марченко, М.Разумова	«...як здатність, можливість системи до трансформації фактичного порядку речей в новий стан з метою задоволення існуючих або нових виникаючих потреб...»	Як здатності системи до зміни, досягнення нового стану
	Л. Беззубко	«...це така собі характеристика здатності системи до зміни, вдосконалення, прогресу»	
4.	М.Льїн	«...як система, що забезпечує створення і впровадження у виробничу і соціальну практику науково-технічної інформації, необхідної для підвищення економічної та соціальної ефективності усіх сфер людської діяльності у конкретних соціально-економічних і організаційних умовах»	Як сукупності можливостей використання продуктивної сили ресурсу та забезпечення інноваційного процесу
5.	Є. Галушко	«...як здатність господарства чи суб'єкта господарювання виробити нову, наукомістку продукцію, що відповідає вимогам ринку...»	Як міри здатності і готовності економічного суб'єкта здійснювати інноваційну діяльність
	В.Василенко	«...інноваційний потенціал підприємства передбачає реальну або ймовірну спроможність підприємства виконувати цілеспрямовану роботу у сфері розробляння, виробництва і впровадження інноваційного продукту або процесу...»	

Складено автором на основі [5], [37], [26], [19], [22], [3], [25]

Інноваційний потенціал включає в себе інтелектуальні, технологічні, наукові та виробничі ресурси країни, а також необхідну інфраструктурну підтримку, яка сприяє створенню нових знань та ефективним механізмам їх комерціалізації. Цей потенціал є джерелом розвитку, здатним до постійної модифікації та удосконалення. Інноваційний потенціал виявляється у поширенні інновацій: впровадження нових технологій або продуктів породжує подальші зміни. Все, що може бути розроблене інноваційно, має такий потенціал, який знаходиться на перетині сучасності та майбутнього, де сучасність формує його, а майбутнє визначає його напрямок [39].

Інноваційний потенціал існує у неявній формі, і його можна поступово накопичувати та розвивати в процесі реалізації. Прогресуючи, він мотивується власним розвитком та демонструє сильніші можливості для подальшого зростання. Такий вплив пояснюється тим, що невідоме переважає вивчене, все постійно змінюється, а нове зазвичай замінює старе, що породжує потребу в найкращому розумінні цих змін. Інноваційний аспект притаманний усім компонентам економічного потенціалу підприємства, оскільки саме фактор пропозиції та внутрішнє джерело породжують основні нововведення. Місце інноваційного потенціалу в структурі економічного потенціалу підприємства та його складових показано на рис. 1.3.

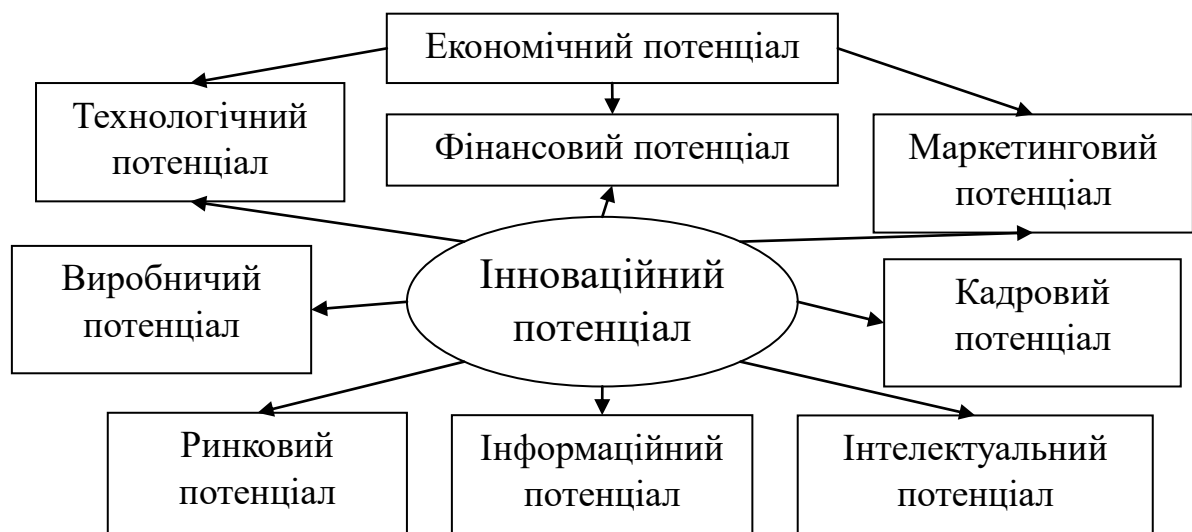

Рис. 1.3. Місце інноваційного потенціалу в структурі економічного потенціалу підприємства [18], [24], [38]

Економічний потенціал визначається як сукупність можливостей та ресурсів, які має підприємство або країна для досягнення економічних цілей. Це включає в себе рівень виробництва, здатність до інвестицій, доступ до ринків тощо.

Фінансовий потенціал описує грошові ресурси та можливості їх використання, які є в розпорядженні підприємства або організації. Це включає капітал, обігові кошти, кредитні можливості та інші фінансові ресурси [27].

Технологічний потенціал відноситься до здатності підприємства використовувати та розвивати технології для виробництва товарів або послуг. Це включає наявність технічних знань, обладнання, методи дослідження та розробки.

Виробничий потенціал описує здатність підприємства або країни до виробництва та постачання товарів і послуг на ринок. Він включає в себе обсяги виробництва, наявність ресурсів, ефективність виробничих процесів тощо.

Ринковий потенціал описує можливості підприємства або товарів та послуг на ринку. Це включає розмір та структуру ринку, попит і пропозицію, конкуренцію, можливості для розширення тощо [34].

Інформаційний потенціал відноситься до можливостей підприємства збирати, аналізувати та використовувати інформацію для прийняття стратегічних рішень. Це включає доступ до даних, інформаційні технології та аналітичні здібності.

Інтелектуальний потенціал описує знання, кваліфікації та творчий потенціал персоналу підприємства. Він включає в себе експертизу, інтелектуальну власність, навички та здібності працівників.

Кадровий потенціал відноситься до здатності підприємства залучати, розвивати та утримувати кваліфікований персонал. Це включає стратегії управління персоналом, навчальні програми, розвиток кар'єри тощо.

Маркетинговий потенціал описує можливості підприємства впливати на ринок та споживачів. Це включає стратегії маркетингу, брендування, рекламу, дослідження ринку тощо.

Фактори, що впливають на інноваційний потенціал, включають [47]:

Фінансування: Наявність достатніх фінансових ресурсів для проведення досліджень, розробок та впровадження інноваційних проектів є ключовим фактором.

Людські ресурси: Наявність кваліфікованого персоналу, здатного до вирішення складних завдань інноваційного характеру, також впливає на потенціал підприємства.

Дослідницька та технологічна база: Наявність сучасного обладнання, лабораторій та інфраструктури для проведення досліджень та розробок є важливим фактором.

Маркетингові можливості: Вміння визначати потреби ринку, проводити аналіз конкурентоспроможності та розробляти стратегії продажу нових продуктів і послуг також впливають на інноваційний потенціал.

Доступ до інформації: Наявність доступу до актуальних даних, технологічної інформації та інших ресурсів сприяє розробці та впровадженню інноваційних проектів.

Підтримка влади та галузевих організацій: Підтримка з боку уряду, а також співпраця з галузевими організаціями може сприяти створенню сприятливої атмосфери для інноваційної діяльності.

Важливе значення для формування інноваційного потенціалу підприємства має потенціал управління інноваціями. Накопичений досвід країн з різним рівнем розвитку свідчить, що серед усіх ресурсів підприємства найважливішими є ресурси управління, тобто ланка управління швидко приймає рішення, визначає правильні інноваційні цілі та ціннісні орієнтації, координує виконання завдань і функцій, а також об'єднує команду з сильними можливостями. Команди з різною кваліфікацією, освітою та рівнем

досвіду розробляють і реалізують нові ідеї з креативною цільовою орієнтацією [38].

Оцінку інноваційної активності підприємства проводять на основі сукупності показників, що характеризують можливості підприємства в освоєнні певних видів інновацій.

Інноваційний потенціал - узагальнююча характеристика рівня наукового забезпечення виробництва: науки, техніки, технології, інженерної справи, виробничого досвіду, можливостей і ресурсів (у тому числі науково-технічних кадрів), які є у розпорядженні підприємства для вирішення науково-технічних проблем.

Механізм формування інноваційного потенціалу як складної багатоелементної і динамічної системи передбачає структуризацію і ідентифікацію всіх елементів та залежить від наявної та прихованої, суб'єктивної і об'єктивної взаємодії, зумовленої специфікою підприємства та його оточенням.

Інноваційний потенціал підприємства – це система, яка являє собою сукупність двох підсистем внутрішньої та зовнішньої, котрі дають можливості та здатності підприємству за принципово - новими основами формувати та реалізовувати стратегічні цілі підприємства. Результат забезпечує важіль ефективної взаємодії та управління внутрішніх та зовнішніх підсистем, створюючи набір певних взаємопов'язаних компонентів, елементів та зв'язків.

Між окремими елементами системи формування інноваційного потенціалу підприємства існує певна множина взаємозв'язків, які віддзеркалюються у відповідних управлінських рішеннях в межах системи і є реакцією на внутрішні або зовнішні сигнали.

Внутрішню підсистему створення інноваційного потенціалу підприємство доцільно формувати з трьох складових компонентів: потенціального, інноваційного та ефективно-управлінського, які визначаються сукупністю елементів, та знаходяться у тісному взаємозв'язку і

постійній взаємодії, при поєднанні яких створюється внутрішній інноваційний клімат.

До числа потенціальних компонентів входять сім найвагоміших складових, які організаційно формують загальний потенціал підприємства, а саме:

1. організаційно-управлінський,
2. виробничий,
3. фінансово-економічний,
4. маркетинговий,
5. кадровий,
6. науково-технічний,
7. соціальний потенціал.

Кожна з них може бути оцінена за допомогою показників, таким чином складається система параметрів для визначення інноваційного потенціалу підприємства.

Інноваційні компоненти - є своєрідною похідною складових загального потенціалу підприємства (організаційно-управлінського, фінансово-економічного, виробничого, маркетингового, кадрового, соціального, науково-технічного та ін.), які проникають в кожен його елемент, що мають поточні та перспективні можливості та здатності ефективного перетворення на принципово - новий рівень. Тобто інноваційний компонент виступає віддзеркаленням кінцевого результату у вигляді нового продукту, нових методів управління, нової організаційної структури, нових кадрів, соціально-економічні нововведень, які отримані в ході здійснення раніше проведеного інноваційного процесу або цим підприємство або будь - яким іншим суб'єктом. Всі складові інноваційного компоненту, яких відповідно теж сім, можуть бути визначені за допомогою власних показників, що доповнять механізм оцінювання інноваційного потенціалу підприємства.

Ефективно-управлінські компоненти, які входять до складу внутрішньої підсистеми формування інноваційного потенціалу підприємства, повинні

забезпечувати ефективність використання та управління всіх елементів, які входять до складу потенціальних та інноваційних компонентів, тобто визначати здатність системи ефективного менеджменту відповідними компонентами.

До зовнішньої підсистеми інноваційного потенціалу, входять такі компоненти: зовнішні фактори впливу та суб'єктів зовнішнього оточення. Поєднання двох складових зовнішньої підсистеми формування інноваційного потенціалу та впливу на неї відповідно внутрішньої підсистеми створюють зовнішній інноваційний клімат.

Висновок до розділу 1

Інноваційна функція - це ключовий аспект діяльності підприємства, який передбачає постійне впровадження нововведень та змін у всіх сферах його діяльності з метою забезпечення конкурентоспроможності, розвитку та успішного функціонування. Ця функція виступає як драйвер прогресу та стимулює розвиток підприємства в умовах постійних змін у ринковому середовищі

У науковій літературі не існує чіткого визначення як сутності процесу формування інноваційного потенціалу, так і методів його формування та реалізації. Проте відзначається взаємозв'язок між рівнем інноваційного потенціалу та конкурентоспроможністю. Таким чином, високий рівень потенціалу стає позитивним фактором для виживання підприємств у динамічних кризових умовах на світовому ринку.

Рівень сформованості інноваційного потенціалу визначається в процесі аналізу наявних і потенційних можливостей і ресурсних запасів, оцінки попиту та адекватності наявних ресурсів поставленим цілям і завданням, формування реальних механізмів їх реалізації для встановлення загальних зв'язків. Відповідає внутрішнім перетворенням між структурними ланками.

РОЗДІЛ 2

**ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМТВА ТА РІВНЯ ЙОГО ІННОВАЦІЙНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ ПП «АЕС СТАНДАРТ»**

2.1. Профіль компанії ПП «АЕС Стандарт»

Повна назва: ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО «АЕС СТАНДАРТ».

Юридична адреса: 65012, м. Одеса, вул. Рішельєвська, 73, к. 3

Дата реєстрації: 11 липня 2011 року

Код ЄДРПОУ: 37673164

Директор: Наталія Анатоліївна Злобіна

Кількість співробітників: 4 осіб

Основний вид діяльності: 71.20 Технічні випробування та дослідження.

Класифікація згідно КВЕД підприємство займається:

КВЕД	Найменування
71.20	Технічні випробування та дослідження (основний)
72.19	Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук
72.20	Дослідження й експериментальні розробки у сфері суспільних і гуманітарних наук
74.90	Інша професійна, наукова та технічна діяльність, н.в.і.у.
82.99	Надання інших допоміжних комерційних послуг, н.в.і.у.

Джерело: Сформовано автором

Орган з оцінки відповідності ПП «АЕС Стандарт» забезпечує державну політику у сфері технічного регулювання в Одеській області та за її межами. Пріоритетними напрямками діяльності підприємства є надання

послуг у сфері оцінки відповідності/сертифікації продукції, послуг. Високий рівень досконалості підприємства підтверджує діюча система управління.

Спеціалісти ПП «АЕС Стандарт» мають великий досвід робіт із оцінки відповідності/сертифікації (випробувань) продукції, виробленої в Україні та за її межами. Саме тому ми оперативно та якісно виконуємо роботи та надаємо послуги на найвищому рівні.

На базі підприємства діє випробувальна лабораторія, яка акредитована на відповідність вимогам ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019 (EN ISO/IEC 17025:2017, IDT).

ПП «АЕС Стандарт» Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, як орган з оцінки відповідності продукції вимогам технічних регламентів.

Орган оцінки відповідності ПП «АЕС Стандарт» акредитований Національним агентством з акредитації України на відповідність ДСТУ EN ISO/IEC 17065:2019.

Роки досвіду та успішної діяльності фахівців ПП «АЕС Стандарт» засвідчують високу компетентність, об'єктивність та незалежність виконання робіт із оцінки відповідності.

До складу входить випробувальна лабораторія Органу оцінки відповідності ПП «АЕС Стандарт», яка акредитована Національним агентством з акредитації України на відповідність вимогам ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019 (EN ISO/IEC 17025:2017, IDT) відповідно до заявленої сфери. [18]

Орган оцінки відповідності ПП «АЕС Стандарт» *здійснює оцінку відповідності в сфері:*

- дорожні транспортні засоби, їхні складові частини та приладдя;
- сільськогосподарська техніка і складові частини, трактори, інші механізми;
- машини, устаткування та механізми;
- низьковольтне електричне обладнання;

- послуги з ТО ДТЗ;
- обладнання технологічне;
- електроприлади побутового та аналогічного призначення, машини електричні, автотрансформатори, апарати електричні, вимикачі загального призначення;
- культури зернові, бобові та насіння олійних культур;
- продукція харчової промисловості;
- напої спиртні дистильовані;
- вироби тютюнові;
- засоби індивідуального захисту;
- бензини автомобільні, дизельне, суднове та котельне паливо;
- засоби вимірювальної техніки, неавтоматичні зважувальні прилади;
- послуги щодо тимчасового розміщення;
- послуги щодо подавання страв і напоїв.

Схеми (моделі) сертифікації що застосовуються

Схема 2. Сертифікація партії продукції.

Схема 3. Сертифікація продукції, що випускається серійно. без обстеження виробництва

Схема 4. Сертифікація продукції, що випускається серійно, з обстеженням виробництва.

Схема 5. Сертифікація продукції, що випускається серійно, з оцінкою системи управління якістю.

Схема 6. Сертифікація продукції, що виготовляється серійно, з атестацією виробництва.

Порядок сертифікації партії продукції

1. Перелік необхідних документів для сертифікації відповідності партії продукції:
 - 1.1 Перелік необхідних документів для сертифікації партії продукції:
 - 1.2 Заявка на сертифікацію продукції з вказівкою кількості заявленої продукції;

- 1.3 Посвідчення (сертифікат) якості виробника;
- 1.4 Комплект товаросупровідних документів на партію продукції, що поступає з-за кордону;
- 1.5 Копія свідоцтва про реєстрацію платника ПДВ (для заявника);
- 1.6 Нормативний документ на продукцію.

Сертифікат (посвідчення) якості повинен включати відомості:

- повне найменування продукції;
- нормативний документ на заявлену продукцію (для продукції вітчизняного виробництва);
- найменування підприємства — виробника;
- розмір партії;
- якісний склад продукції;
- дату виготовлення партії продукції;
- кінцевий (гарантійний) термін придатності (зберігання).

2. Етапи проведення робіт з сертифікації продукції:

- 2.1. Оформлення заявки;
 - 2.2. Складання договірних документів на виконання робіт з сертифікації партії продукції;
 - 2.3. Оплата замовником робіт, які виконуватимуться;
 - 2.4. Надання платіжних документів замовником;
 - 2.5. Відбір, ідентифікація продукції;
 - 2.6. Випробування зразків продукції в акредитованій в Системі Державна система сертифікацій випробувальній лабораторії;
 - 2.7. Аналіз одержаних результатів і ухвалення рішення про можливість видачі сертифіката відповідності;
 - 2.8. Оформлення сертифіката відповідності.
3. Замовниками наших послуг є підприємства з різних регіонів України та з-за кордону.

Рис. 2.1. Атестат про акредитацію ПП «АЕС Стандарт»[]

Орган оцінки відповідності ПП «АЕС Стандарт» акредитований Національним агентством з акредитації України на відповідність ДСТУ EN ISO/IEC 17065:2019.

2.2. Аналіз техніко-економічних та фінансових показників діяльності підприємства

Для успішного функціонування підприємства та високого рівня конкурентоспроможності необхідним є наявність ефективної матеріально-технічної бази.

Для аналізу проведемо характеристику оборотних активів компанії, необхідні дані наведені у табл. 2.1.

Динаміка необоротних активів ПП «АЕС Стандарт»
2020-2022 рр. (тис. грн.)

Складові	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Нематеріальні активи	88,028	178,373	348,023
Незавершені капітальні інвестиції	9627,731	1127,514	16584,688
Основні засоби:	155922,293	162731,629	162942,508
Інвестиційна нерухомість	16,545	11,925	23,761
Довгострокова дебіторська заборгованість	292,835	169,683	249,185
Інші необоротні активи	1275,689	5060,360	5760,401
Усього необоротних активів	167223,121	179422,484	185908,566

Джерело: Сформовано автором на основі даних підприємства

Протягом досліджуваного періоду, відбулось зростання усіх статей необоротних активів, окрім довгострокової дебіторської заборгованості, що знизилась на 15%. Загальний обсяг необоротних активів зріс на 11,75%, а найбільш стрімко відбулось зростання інших необоротних активів, на 351% та нематеріальних активів на 295%. На рис. 2.1 наведена структура необоротних активів.

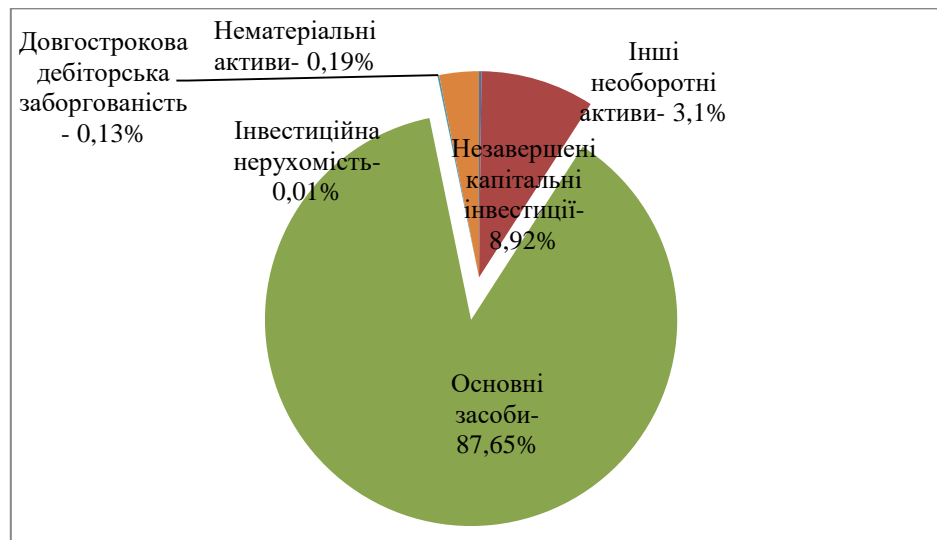

Рис. 2.1 - Структура необоротних активів ПП «АЕС Стандарт» за 2022 рік

Джерело: Сформовано автором

Отож, найбільшою складовою є основні засоби, що становлять 87,65%.

Це спричинено специфікою галузі, адже більшість засобів виробництва мають високу вартість виробництва та експлуатації. Показники забезпеченості основними засобами наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

Показники забезпеченості ПП «АЕС Стандарт»
основними засобами, 2020-2022 рр.

Показник	2020	2021	2022	2021/2022, %	2022/2021, %
Фондовіддача	0,24	0,28	0,3	13,38	8,49
Фондоозброєність	5533,5	5789,7	5737	4,63	-0,91
Частка основних засобів у активах	74,18	75,49	74,45	1,76	-1,38

Джерело: Сформовано автором

Протягом досліджуваного періоду ми можемо спостерігати позитивну тенденцію зростання фондовіддачі, це говорить про зростання ефективності використання основних засобів, однак динаміка і значення показника є низьким. Значення показника фондоозброєності є досить високим, що говорить про досить значне забезпечення персоналу основними засобами, протягом досліджуваного періоду, значення показника зросло на 3,7%. Щодо частки основних засобів у активах, то стрімких змін не відбулось, значення у 2022 році становило 74,45%.

Далі проведемо аналіз показників оцінки стану та руху основних засобів, необхідні дані наведено у табл. 2.3

Таблиця 2.3

Показники стану та руху основних засобів, 2020-2022 рр.

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2022/2021 р., %
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,68	0,68	0,68	0
Коефіцієнт оновлення основних засобів (%)	0,9	4,1	1,5	67,4
Коефіцієнт вибуття основних засобів (%)	0,00412	0,00208	0,13708	3229,4
Коефіцієнт приросту	0,028	0,064	0,052	86,6
Коефіцієнт придатності	0,3231	0,3233	0,3188	-1,3

Джерело: Сформовано автором

Ми можемо спостерігати, що значення зносу основного обладнання сягає передкризового рівня зносу, що говорить про необхідність його оновлення. Щодо коефіцієнту придатності, його значення є також передкризовим, крім того, протягом досліджуваного періоду відбуло його зниження на 1.3%. Щодо коефіцієнту оновлення, відбулось зростання на 67,4%, що є позитивною динамікою. Коефіцієнт приросту перевищує коефіцієнт вибуття, що є також позитивним.

Аналізуючи результати загалом можна зазначити, що компанія потребує модернізації.

Для проведення аналізу фінансового стану підприємства, спочатку поведемо аналіз операційних витрат.

У табл. 2.4 наведена структура операційних витрат у 2020-2022 рр.

Таблиця 2.4

Елементи операційних витрат ПП «АЕС Стандарт»
2020-2021 рр. (тис. грн.)

Стаття витрат	2020 р.	2021 р.	2022 р.	+,- 2021/20020 (%)	+,- 2022/2021 (%)	% у структурі 2022 р.
Матеріальні витрати	14283,558	14666,770	14108,306	2,68	-3,81	32,97
Витрати на оплату праці	6204,236	8058,025	11010,515	29,88	36,64	25,73
Відрахування на соціальні заходи	1350,628	1747,887	2327,786	29,41	33,18	5,44
Амортизація	8423,310	8533,261	8349,107	1,31	-2,16	19,51
Інші операційні витрати	4493,844	4032,396	6998,125	-10,27	73,55	16,35
<i>Разом</i>	<i>34755,576</i>	<i>37038,342</i>	<i>42793,839</i>	<i>6,57</i>	<i>15,54</i>	<i>100</i>

Джерело: Сформовано автором

Протягом досліджуваного періоду спостерігається загальне зростання операційних витрат підприємства. Якщо аналізувати матеріальні затрати, що є найбільш суттєвим у загальній структурі операційних витрат та становлять 32,97%, то ми можемо бачити, що у період 2020-2022 рр., відбулось зниження на 1,23%, це спричинено необхідністю компанії скоротити дану статтю.

Найбільше зростання на 77,47% спостерігається у статті витрат на оплату праці, це спричинено як загальним зростанням заробітної плати у всіх галузях економіки, так і тим, що протягом попередніх років спостерігалось відставання у рості на рівні компанії. Значне зростання, на 72,35% відбулось також у відрахуваннях на соціальні заходи, це спричинено соціальною направленістю компанії. Розглянемо більш фінансові показники діяльності, що наведені у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Фінансові показники діяльності ПП «АЕС СТАНДАРТ» 2020-2022 рр.

Стаття	2020	2021	2022	+/- 2020/2022 (%)
Чистий дохід від реалізації продукції	38487,7	44055,3	48846,6	26,91
Собівартість реалізованої продукції	31847,7	34706,9	37277,3	17,05
Операційні доходи	4018,2	2545,8	4849,40	20,69
Фінансові доходи	16	31,9	38,3	139,38
Інші доходи	630,3	63,8	91,5	-85,48
Операційні витрати	2468,3	1837,4	5165,6	109,28
Фінансові витрати	4136,5	4374,9	4754,1	14,93
Інші витрати	14,7	113,4	175,2	11821,09
ЕВІТДА	17557,6	18219,4	15222,7	-13,3
Чистий прибуток	3822,4	4631,8	3773,6	-1,28

Джерело: сформовано автором

Як ми можемо спостерігати, відбулось досить суттєве зростання всіх витратних статей, найбільш стрімким є збільшення інших витрат компанії, що у відсотковому відношенні становить 118,2%. Негативним також є зниження на 13,3% показника ЕВІТДА, що характеризує дохід компанії від основної операційної діяльності, до відрахування відсотків, податків та амортизації.

2.3. Оцінка рівня інноваційного потенціалу підприємства

Оцінку інноваційного потенціалу підприємства доцільно здійснювати в наступній послідовності:

- аналіз структури інноваційного потенціалу;

- виявлення ступеня використання внутрішніх інноваційних можливостей підприємства;
- оцінка рівня інноваційної активності підприємства.

Перший етап оцінки інноваційного потенціалу - аналіз структури інноваційного потенціалу - припускає вивчення стану кожного його елемента на основі методу експертних оцінок.

При цьому можна використати наступну шкалу:

- 0 балів – зовсім не використовується потенціал елемента;
- 1 бал – низький рівень використання потенціалу елемента;
- 2 бали – середній рівень використання потенціалу елемента;
- 3 бали - високий рівень використання потенціалу елемента.

Слід відмітити, що чим вище рівень використання складових елементів інноваційного потенціалу, тим більше у підприємства конкурентних переваг для здійснення ефективної інноваційної діяльності.

Заключний етап оцінки інноваційного потенціалу передбачує визначення рівня інноваційної активності підприємства за допомогою узагальнюючого показника - коефіцієнту інноваційної активності підприємства, розрахунок якого здійснюється за наступною методикою:

$$P_{\text{ін.акт.}} = \sum (P_i * W_i), \text{ де}$$

$P_{\text{ін.акт.}}$ – рівень інноваційної активності підприємства;

P_i – експертна оцінка використання i -того елемента інноваційного потенціалу, бали;

W_i – коефіцієнт вагомості i -того елемента інноваційного потенціалу.

Оцінку рівня інноваційної активності підприємства доцільно здійснювати за наступною шкалою: від 0 до 4,0 – низький рівень, від 4,1 – до 8,0 – середній рівень, від 8,1 до 11,55 – високий рівень.

У таблиці 2.6 наведено експертну оцінку рівня інноваційного потенціалу ПП «АЕС Стандарт».

Таблиця 2.6

Основні критерії оцінки інноваційного потенціалу ПП «АЕС Стандарт»

№	Критерій	Вага критерію, W_i	Якісна оцінка критерію	Кількісна оцінка критерію, K_i
<i>Організаційно-управлінська система підприємства</i>				
1	Оргструктура	0,3	3	0,9
2	Наявність і робота підрозділів аналізу, маркетингу, прогнозування, стратегічного планування та ін.	0,2	2	0,4
3	Стиль управління	0,2	1	0,2
4	Система інформування персоналу	0,3	1	1,7
	Разом за критерієм	1		
<i>Персонал та психологічний клімат</i>				
5	Рівень освіти і кваліфікації менеджера вищої ланки (директора підприємства) (враховуються якість вищої освіти, наявність та якість другої освіти, виробничі стажування та курси підвищення кваліфікації, наук. ступені, знання іноземних мов)	0,3	2	0,6
6	Рівень освіти і кваліфікації менеджерів середньої ланки	0,3	2	0,6
7	Частка витрат на навчання персоналу в загальних виробничих витратах (за 3 роки)	0,3	1	0,3
8	Психологічний клімат	0,2	1	0,2
	Разом за критерієм	1		1,7
<i>Виробнича і науково-технічна база</i>				
9	Сертифікованість виробництва та продукції	0,3	1	0,3
10	Наявність та використання об'єктів інтелектуальної власності	0,4	1	0,4
11	Гнучкість та рівень технології	0,3	2	0,6
	Разом за критерієм	1		1,3
<i>Ринкова активність</i>				
12	Структура замовників (споживачів) продукції	0,2	3	0,6
13	Характеристики виробничої кооперації (номенклатура і географія учасників виробничого циклу за основними видами продукції)	0,3	3	0,9
14	Участь у внутрішніх і міжнародних виставках, ярмарках, конкурсах, програмах	0,3	3	0,9
15	Рекламна діяльність	0,2	2	0,4
	Разом за критерієм	1		2,8
	Загальна оцінка			7,05

Джерело: Сформовано автором

Отже, за наведеною методикою, якщо оцінка рівня інноваційної активності підприємства знаходиться в інтервалі від 4,1 – до 8,0, то рівень інноваційного потенціалу підприємства оцінюється як середній.

Для визначення напрямів оптимізації рівня інноваційного потенціалу підприємства надається характеристика окремих його складових.

Організаційно-управлінська система підприємства ПП«АЕС Стандарт» має лінійно-функціональну структуру управління з елементами проектних організаційних утворень (с/г підрозділ, який окрім функціональної структуризації включає також спеціалізацію за видами продукції рослинництва). Така оргструктура позитивно впливає на формування інноваційного потенціалу фірми, тому отримує «високу» оцінку.

На підприємстві є фінансово-економічний відділ та відділ маркетингу і збуту, які виконують функції аналізу й прогнозування. Вони підпорядковуються заступнику директора підприємства з розвитку, економіки, комерції та фінансів, який крім того займається розробкою стратегії підприємства і функціональних стратегій, а також розробкою системи управління підприємством. Оцінка – «середня».

Стиль управління на підприємстві – демократичний з можливістю делегування повноважень. Оцінка – «висока».

Інформування персоналу на підприємстві проявляється в основному через надання оперативної інформації про виконання планових завдань певним підрозділом. Докладне інформування про діяльність фірми в цілому, її життя, проблеми та завдання у сфері інновацій – відсутнє. Оцінка – «низька».

Персонал та психологічний клімат

Рівень освіти і кваліфікації менеджерів фірми (оцінка – «середня»):

– директор ПП «АЕС Стандарт» – Злобіна Н. А. – закінчила факультет овочівництва і виноградарства Одеського сільськогосподарського інституту, деякий час викладав на кафедрі;

– менеджери середньої ланки (керівники відділів маркетингу і збуту, фінансово-економічного відділу) мають вищу економічну освіту та володіють англійською мовою на середньому рівні.

На підприємстві відсутні витрати, пов'язані з професійним навчанням персоналу. Оцінка – «низька».

Психологічний клімат: присутнє настроювання персоналу на вирішення поточних завдань у рамках свого робочого місця, інноваційна активність не стимулюється. Оцінка – «низька».

Виробнича і науково-технічна база

Вся продукція ПП «АЕС Стандарт» сертифікована в системі УкрСЕПРО. Добровільна сертифікація виробництва не проводилася. Оцінка – «низька».

На підприємстві відсутні об'єкти інтелектуальної власності. Оцінка – «низька». Продукція фірми виробляється за класичною технологією, на основі затверджених ДСТУ. Виробниче обладнання на підприємстві спеціалізоване і жорстко зв'язане. Серед імпортного обладнання – новітні закаточні та пакувальні машини. Оцінка – «середня».

Ринкова активність

ПП «АЕС Стандарт» має широку дистриб'юторську мережу, яка охоплює наступні регіони України: Одеська обл., Миколаївська, Вінницька, Дніпропетровська, Кіровоградська, Полтавська, Київська, Харківська, АР Крим та м. Севастополь. Оцінка – «висока».

Вертикальна інтеграція підприємства об'єднує дві технологічні ланки - вирощування овочів і їх переробку. Це дозволяє виробляти консервовану продукцію з кращих сортів овочів. Крім того, завдяки територіальній близькості полів, на яких вирощуються овочі, і заводу з їх переробки продукція потрапляє в банку в найкоротші терміни (20 хвилин). Оцінка – «висока».

ПП «АЕС Стандарт» бере активну участь у внутрішніх і міжнародних виставках, конкурсах, ярмарках. Так, у 2011 році на дегустаційному конкурсі

«World Food Ukraine» ПП «АЕС Стандарт» отримала золоті медалі в номінаціях «World Juice Ukraine 2011», «World Canned Vegetables&Fruit Ukraine 2011» та «World Sauce Ukraine 2011». Оцінка – «висока».

Рекламна діяльність підприємства обмежується рекламою в мережі Інтернет. Телевізійна, зовнішня реклама та реклама в пресі відсутні. Оцінка – «середня».

Загальна оцінка інноваційного потенціалу ПП «АЕС Стандарт» дорівнює 7,05, що відповідає середньому рівню.

Висновок до 2 розділу

ПП «АЕС Стандарт» є спеціалізованим підприємством, що займається оцінкою відповідності продукції, процесів та послуг встановленим Стандартам. Компанія надає послуги сертифікації, аудиту, випробування, інспекції та технічного контролю, що забезпечує високу якість продукції та підвищує її конкурентоспроможність на ринку. Високий рівень кваліфікації персоналу, використання сучасних технологій та орієнтація на інновації є основою діяльності ПП «АЕС Стандарт».

За результатами проведеного аналізу техніко-економічних та фінансових показників підприємства було зазначено: спостерігається позитивна тенденція до зростання фондівіддачі, що свідчить про зростання ефективності використання основних засобів, однак динаміка і значення показника є низьким; значення зносу основного обладнання сягає передкризового рівня зносу, що говорить про необхідність його оновлення; спостерігається загальне зростання операційних витрат підприємства; спостерігається загальне зростання операційних витрат підприємства; негативним також є зниження показника EBITDA, що характеризує дохід компанії від основної операційної діяльності, до відрахування відсотків, податків та амортизації.

Підприємство активно впроваджує нові технології та методи оцінки відповідності, що забезпечує високий рівень інноваційних можливостей. Постійний розвиток внутрішніх процесів, тісна співпраця з науковими установами та орієнтація на ринкові потреби сприяють створенню та реалізації нових ідей. Загальна оцінка інноваційного потенціалу ПП «АЕС Стандарт» дорівнює 7,05, що відповідає середньому рівню.

РОЗДІЛ 3

УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИКОРИСТАННЯ ТА РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Удосконалення організаційно-економічного механізму використання та розвитку інноваційного потенціалу

Процес впровадження організаційно-економічного механізму для ПП «АЕС Стандарт» має бути ретельно спланований та регламентований, оскільки цей механізм повинен бути максимально адаптований до чинної політики та стратегії підприємства. Розроблений механізм повинен відповідати потребам як підприємства, так і його споживачів, забезпечуючи систематичне охоплення всіх напрямків діяльності ПП «АЕС Стандарт» на етапі реалізації запропонованих стратегій.

Організаційно-економічний механізм підвищення ефективності використання та розвитку інноваційного потенціалу ПП «АЕС Стандарт» варто розглядати як розгалужену ієрархічну систему, що встановлює взаємозв'язок між складовими елементами та їх групами відповідно до способу їхньої взаємодії (рис. 3.1).

Важливо враховувати, що нині зростає вплив зовнішніх факторів (політичні агресії, коливання валютних курсів, зростання цін) та внутрішніх факторів (низькі доходи, застарілі основні фонди, низький рівень інтеграції науки та підприємств), що створюють додаткові виклики для функціонування цього механізму. Тому механізм повинен бути гнучким, здатним до адаптації та інновацій, а також стійким до змін у ринковому середовищі. Його функції та завдання наведені на рис.3.2.

Рис. 3.1 Організаційно-економічний механізм підвищення ефективності використання та розвитку інноваційного потенціалу ПП «АЕС Стандарт». Джерело: Сформовано автором на основі [36]

Рис. 3.2. Функції і завдання організаційно-економічного механізму підвищення ефективності використання та розвитку інноваційного потенціалу ПП «АЕС Стандарт». Джерело: Сформовано автором на основі

Завдяки впровадженню організаційно-економічного механізму підвищення ефективності використання та розвитку інноваційного потенціалу у діяльність ПП «АЕС Стандарт», підприємство зможе досягти такого рівня розвитку, який забезпечить його конкурентоспроможність у зовнішньому середовищі.

Формування цього механізму повинно ґрунтуватися на системі принципів, які дозволять підприємству оптимізувати свій інноваційний потенціал (рис. 3.3):

- принцип системності забезпечує комплексний підхід до управління інноваційними процесами, що враховує взаємозв'язки між всіма елементами організаційно-економічного механізму;

- принцип інтеграції передбачає поєднання різних функціональних напрямків діяльності підприємства, таких як виробництво, маркетинг,

фінанси, та інновації, для досягнення синергії в процесі інноваційного розвитку;

– принцип адаптивності враховує необхідність швидкого реагування на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища, що дозволяє підприємству залишатися конкурентоспроможним;

Рис. 3.3. Принципи удосконалення організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку ПП АЕС «Стандарт»

Джерело: складено автором на основі [42]

– принцип орієнтації на ринок спрямований на виявлення та задоволення потреб споживачів, що забезпечує ефективне впровадження інновацій;

– принцип результативності ставить за мету досягнення конкретних, вимірюваних результатів інноваційної діяльності, що сприяють розвитку підприємства;

– принцип безперервного вдосконалення підтримує постійний пошук нових ідей, технологій та методів, що сприяють інноваційному розвитку підприємства;

– принцип оптимального використання ресурсів передбачає раціональне використання всіх наявних ресурсів (матеріальних, фінансових, людських, інформаційних) для досягнення максимального ефекту від інноваційної діяльності;

– принцип управлінської ефективності спрямований на підвищення ефективності управління підприємством через впровадження інноваційних управлінських рішень та технологій;

– принцип підтримки інноваційної культури заохочує розвиток творчого підходу, ініціативності та відкритості до нових ідей серед працівників підприємства;

– принцип державної підтримки використовує можливості державних програм та ініціатив для стимулювання інноваційного розвитку підприємства.

Основні засоби та інструменти забезпечення оптимізації використання та розвитку інноваційного потенціалу ПП «АЕС Стандарт» представлено на рис. 3.4. Характеристику ключових блоків такого механізму для ПП АЕС «Стандарт» наведено на рис. 3.5.

Один з ключових засобів, який забезпечує організаційно-економічний механізм ефективного використання та розвитку інноваційного потенціалу ПП «АЕС Стандарт», полягає в ефективному використанні часу. Це стає необхідним у контексті інноваційних проєктів, оскільки керування проєктами дозволяє виявляти можливості для оптимізації часових ресурсів при виконанні окремих завдань проєкту та плануванні термінів його впровадження.

Застосування запропонованого механізму дозволить ПП «АЕС Стандарт» підвищити рівень інноваційної активності шляхом комплексного використання організаційних, економічних та інноваційних аспектів інноваційного потенціалу.

Рис. 3.4. Засоби та інструменти забезпечення оптимізації інноваційного потенціалу ПП «АЕС Стандарт».

Джерело: складено автором на основі [42, с.312]

Рис. 3.5. Ключові характеристики основних блоків організаційно-економічного механізму оптимізації використання та розвитку інноваційного потенціалу. Джерело: складено автором на основі [62, с.212]

3.2. Обґрунтування ефективності запропонованих заходів

Удосконалення організаційно-економічного механізму оптимізації використання та розвитку інноваційного потенціалу ПП «АЕС Стандарт» потребує багатоаспектних внутрішньо-організаційних змін. Ці зміни насамперед охоплюють впровадження нових або удосконалення існуючих організаційних структур, а також застосування нових методів управління. Це є ефективним інструментом для забезпечення успішної інноваційної діяльності підприємства.

Пропонуємо для ПП «АЕС Стандарт» сформувати інвестиційно-діагностичний підрозділ – проєктний відділ. Цей підрозділ буде проводити аналіз та оцінку інноваційного клімату, встановлювати попередні інноваційні параметри відповідно до потреб та ресурсів споживача, а також проводити техніко-економічні дослідження.

Даний підрозділ повинен мати децентралізовану структуру, щоб забезпечити можливість самостійного прийняття рішень з метою їх ефективності та мотивації працівників на етапі реалізації.

Даний відділ ПП «АЕС Стандарт» відповідатиме за виконання певних інноваційних завдань, які схематично подано на рис.3.6.

Проєктний підрозділ на ПП «АЕС Стандарт» може займатися такими проєктами:

1. Розробка та впровадження нових технологій випробувань (створення інноваційних методів тестування продукції для різних галузей; впровадження автоматизованих систем для проведення випробувань та аналізу результатів).

2. Оптимізація існуючих процесів (вдосконалення наявних методів випробувань для підвищення точності та ефективності; розробка програм для автоматизації рутинних операцій та зниження витрат на робочу силу).

3. Інноваційні проєкти в галузі екологічної безпеки (розробка нових методів екологічного тестування та оцінки впливу продукції на довкілля;

впровадження екологічно чистих технологій та матеріалів у процес випробувань).

Рис. 3.6 Інноваційні завдання проектного підрозділу ПП «АЕС Стандарт»

Джерело: авторська розробка

4. Проекти з покращення енергоефективності (створення методик для випробування енергоефективності різних продуктів; впровадження енергоефективних рішень у внутрішні процеси компанії).

5. Дослідження та розробка нових матеріалів (випробування нових матеріалів на стійкість, довговічність та відповідність стандартам; впровадження інноваційних матеріалів у виробничі процеси).

6. Проекти з цифровізації та IT-інновацій (розробка програмного забезпечення для управління процесами випробувань; впровадження цифрових інструментів для відстеження та аналізу результатів випробувань).

7. Підвищення якості обслуговування клієнтів (впровадження нових сервісів для клієнтів, таких як онлайн-стеження за процесом випробувань; розробка системи зворотного зв'язку для поліпшення якості послуг).

8. Розширення спектру послуг (додавання нових видів випробувань та досліджень, які відповідають сучасним ринковим вимогам; вивчення потреб ринку та розробка нових пропозицій для клієнтів).

9. Інноваційні проекти в галузі безпеки (розробка та впровадження нових методів випробувань для підвищення безпеки продукції; впровадження систем контролю якості та безпеки на всіх етапах тестування).

Для створення ефективного проектного відділу необхідно привернути висококваліфікованих і відповідальних спеціалістів, які володіють креативністю, творчим потенціалом та здатністю до розробки інноваційних продуктів.

Однією з ключових переваг впровадження цього підрозділу в діяльність ПП «АЕС Стандарт» є його здатність забезпечити інтеграцію науки та бізнесу, що максимально відповідає потребам споживачів.

Оскільки планується, що проектний підрозділ буде самостійним структурним елементом, то за його керівником буде закріплені певні посадові обов'язки, зокрема такі як:

- створення інноваційних програм та проектів;
- формування маркетингової стратегії відповідно до попиту споживачів та якісних характеристик інноваційної продукції;
- визначення напрямів мінімізації витрат підприємства;
- управління працівниками функціонального підрозділу;
- участь працівників підрозділу у визначенні тактичних та стратегічних планів щодо реалізації інноваційної продукції;
- формування підготовчого плану щодо покращення конкурентних показників інновацій;
- управління процесом дослідження та оцінки базових показників щодо попиту та пропозиції на інноваційну продукцію;

- моніторинг за своєчасним усуненням проблем та недоліків у процесі управління інноваційним розвитком підприємства.

У таблиці 3.1 наведено обсяг річних витрат необхідних для утримання працівників даного відділу.

Таблиця 3.1

Витрати на заробітну плату проектного відділу ПП «АЕС Стандарт»

Посада	К-сть осіб	Місячна заробітна плата грн	Річна заробітна плата, грн.
1	2	3	4
Керівник проектного відділу	1	13000	156000
Фахівець у сфері розробки та впровадження інновацій	2	10000	240000
Всього			396000

Джерело: сформовано автором

Крім того, для ефективної діяльності даного підрозділу необхідно забезпечити його належною матеріально-технічною базою, яка потребує незначних витрат, які наведено у таблиці 3.2.

Початкові витрати на придбання нового обладнання та розробку ПО становлять 11678,2 тис. грн

Таблиця 3.2

Витрати на матеріально-технічне забезпечення проектного підрозділу

Матеріально-технологічне забезпечення	К-сть, од.	Витрати на одиницю, грн.	Всього витрат, грн.
Меблі:			
стіл;	3	1200,00	3600,00
стілець;	4	800,00	3200,00
шафа.	1	3000,00	3000,00
Оргтехніка:			
комп'ютер;	3	8000,00	24000,00
принтер.	1	2500,00	2500,00
Зв'язок:			
телефон;	1	1000,00	1000,00
інтернет.	1	180,00	180,00
Всього			37480,00

Джерело: сформовано автором

Структуру витрат на здійснення проектних послуг відділу наведено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Витрати на здійснення послуг відділу

Вид робіт 1	Вартість, грн. 2
Збір статистичних даних та їх обробка	12000
Організація проектної групи	450
Оцінка готовності підприємства до впровадження інновацій за допомогою новітнього обладнання	4000
Оцінка доцільно впровадження інновацій та можливих ризиків	2900
Вибір джерел залучення фінансових ресурсів	190
Оновлення виробничого обладнання	5300
Випробування нових систем	1000
Навчання працівників	3000
ВСЬОГО	28840

Джерело: сформовано автором на основі даних про підприємство

У таблиці 3.4. наведено прогностні оцінки щодо зміни фінансово-економічних показників діяльності підприємства після реалізації проекту.

Таблиця 3.4

Прогностні оцінки щодо зміни фінансово-економічних показників діяльності підприємства після реалізації проекту

Показники	2025	2026	2027
1. Виручка від реалізації, тис. грн.	39700	42800	42800
2. Витрати на експлуатацію проекту, тис. грн.	6515,88	6549,88	5649,88
3. Амортизаційні відрахування, тис. грн.	20	20	20
4. Ставка дисконту, %	13	13	13
5. Грошові потоки, тис. грн.	33204,12	36270,12	36270,12
6. Дисконтовані грошові потоки, тис. грн.	29384,18	28404,82	25137,02

Джерело: Сформовано автором

Розрахунок ЧПД (NPV)

$$NPV = \frac{33204,12}{(1+0,13)^1} + \frac{36270,12}{(1+0,13)^2} + \frac{36270,12}{(1+0,13)^3} - 11678,2$$

$$= (29384,18+28404,82+25137,02) - 11578,2 = 71347,82 \text{ тис. грн.}$$

Розрахунок Індексу дохідності (ІД)

$$ІД = \frac{29384,18+28404,82+25137,02}{11678,2} = \frac{82926,02}{11678,2} \approx 7,10$$

Розрахунок Терміну окупності

$$TO = \frac{11678,2}{33204,12} = 0,351 \text{ року}$$

Розрахунки показують, що проект є дуже привабливим з точки зору інвестицій, з високим чистим приведеним доходом, високим індексом доходності та дуже коротким терміном

Висновок до 3 розділу

У третьому розділі визначено, що для ефективного управління інноваційним розвитком ПП АЕС «Стандарт» було запропоновано принципи, функції, засоби та структуру формування організаційно-економічного механізму оптимізації використання та розвитку інноваційного потенціалу, принципи його будування.

Запровадження цього механізму дозволить ПП АЕС «Стандарт» підвищити рівень інноваційної активності завдяки комплексному використанню організаційних, економічних та інноваційних складових, перевівши інноваційний розвиток у режим покращених змін.

Аналіз основних показників діяльності ПП АЕС «Стандарт» та рівня інноваційного потенціалу підприємства визначив подальші напрями його вдосконалення. Серед них - реорганізація та покращення існуючої структури підприємства, зниження плинності кадрів за допомогою мотиваційних важелів, створення проектного підрозділу для розробки та впровадження інновацій, формування модернізованої стратегії управління інноваційним розвитком, та впровадження механізму управління інноваційною діяльністю.

Усунення зазначених проблем та реалізація запропонованих напрямів оптимізації інноваційного потенціалу дозволять ПП АЕС «Стандарт» забезпечити високі показники прибутковості та сталий розвиток компанії у майбутньому. Відповідно до наведених рекомендацій було представлено обґрунтування доцільності впровадження запропонованих шляхів вдосконалення управління інноваційним розвитком ПП АЕС «Стандарт». Це

обґрунтування показало, що за умови оптимальної реалізації цих напрямів підприємство зможе покращити показники інноваційного потенціалу, активізувати інноваційну діяльність та отримати значні прибутки від впровадження інновацій.

ВИСНОВКИ

Сучасний інноваційний процес на підприємстві характеризується тісним поєднанням стратегічного та інноваційного управління. Інноваційна діяльність підприємств включає постійне впровадження нововведень, адаптація яких вимагає різноманітних перетворень - організаційних, економічних, виробничих. Таким чином, для успішного досягнення поставлених інноваційних цілей потрібен новий підхід до управління інноваційними змінами.

Управління інноваційним розвитком підприємства здійснюється через важелі, що охоплюють окремі напрями розвитку підприємства. Процес інноваційного розвитку підприємства передбачає перетворення наукової ідеї у практичне застосування, що вимагає реалізації відповідної системи зв'язків і відносин. Це обумовлює необхідність розробки концепції механізму управління інноваційним розвитком підприємства, який включає організаційні, економічні та виробничі блоки управління, методологічне наповнення яких відображає обрані напрями управління інноваційним розвитком підприємства та його інноваційним потенціалом.

В ході дослідження встановлено, що управління інноваційним потенціалом підприємства є об'єктивним, цілеспрямованим, динамічним та збалансованим процесом, спрямованим на досягнення якісно нового синергетичного стану інноваційних напрямів управління організаційним, економічним та виробничим розвитком, реалізація яких здійснюється через відповідний комплексний механізм.

При розробці концепції механізму управління інноваційним потенціалом підприємства вирішальним є цілеспрямованість цього процесу, що виражається у синтезованому результаті управління інноваційним розвитком. Саме підвищення рівня його інноваційного потенціалу є основою управління інноваційним розвитком підприємства.

ПП «АЕС СТАНДАРТ» є спеціалізованим підприємством, що займається оцінкою відповідності продукції, процесів та послуг встановленим стандартам. Компанія надає послуги сертифікації, аудиту, випробування, інспекції та технічного контролю, що забезпечує високу якість продукції та підвищує її конкурентоспроможність на ринку. Високий рівень кваліфікації персоналу, використання сучасних технологій та орієнтація на інновації є основою діяльності ПП «АЕС СТАНДАРТ».

Інноваційний потенціал ПП «АЕС СТАНДАРТ» базується на використанні інтелектуальних, технологічних, наукових та виробничих ресурсів. Підприємство активно впроваджує нові технології та методи оцінки відповідності, що забезпечує високий рівень інноваційних можливостей. Постійний розвиток внутрішніх процесів, тісна співпраця з науковими установами та орієнтація на ринкові потреби сприяють створенню та реалізації нових ідей.

У третьому розділі визначено, що для ефективного управління інноваційним розвитком ПП АЕС «Стандарт» буде створено організаційно-економічний механізм, який включає комплекс цілей підприємства та наявні ресурси, встановлені економічні показники для оцінки результативності механізму та належне інформаційне забезпечення.

На цій основі були визначені основні принципи, функції та засоби, спрямовані на забезпечення максимально ефективного управління інноваційним розвитком підприємства.

Запровадження цього механізму дозволить ПП АЕС «Стандарт» підвищити рівень інноваційної активності завдяки комплексному використанню організаційних, економічних та інноваційних складових, перевівши інноваційний розвиток у режим покращених змін.

Аналіз фінансових показників та проблем у діяльності ПП АЕС «Стандарт» визначив подальші напрями вдосконалення процесу управління інноваційним розвитком. Серед них - реорганізація та покращення існуючої структури підприємства, зниження плинності кадрів за допомогою

мотиваційних важелів, створення проектного підрозділу для розробки та впровадження інновацій, формування модернізованої стратегії управління інноваційним розвитком, та впровадження механізму управління інноваційною діяльністю.

Усунення зазначених проблем та реалізація запропонованих напрямів вдосконалення процесу управління інноваційним розвитком дозволять ПП АЕС «Стандарт» забезпечити високі показники прибутковості та сталий розвиток компанії у майбутньому. Перші кроки до вдосконалення процесу управління інноваційним розвитком включають модернізацію бізнес-процесів, спрямованих на інноваційну діяльність, а також удосконалення управлінської структури для підтримки розвитку інноваційної діяльності та підприємства в цілому.

Відповідно до наведених рекомендацій було представлено обґрунтування доцільності впровадження запропонованих шляхів вдосконалення управління інноваційним розвитком ПП АЕС «Стандарт». Це обґрунтування показало, що за умови оптимальної реалізації цих напрямів підприємство зможе покращити показники інноваційного потенціалу, активізувати інноваційну діяльність та отримати значні прибутки від впровадження інновацій.

У третьому розділі визначено, що для ефективного управління інноваційним розвитком ПП АЕС «Стандарт» було запропоновано принципи, функції, засоби та структуру формування організаційно-економічного механізму оптимізації використання та розвитку інноваційного потенціалу, принципи його будування.

Запровадження цього механізму дозволить ПП АЕС «Стандарт» підвищити рівень інноваційної активності завдяки комплексному використанню організаційних, економічних та інноваційних складових, перевівши інноваційний розвиток у режим покращених змін.

Аналіз основних показників діяльності ПП АЕС «Стандарт» та рівня інноваційного потенціалу підприємства визначив подальші напрями його

вдосконалення. Серед них - реорганізація та покращення існуючої структури підприємства, зниження плинності кадрів за допомогою мотиваційних важелів, створення проектного підрозділу для розробки та впровадження інновацій, формування модернізованої стратегії управління інноваційним розвитком, та впровадження механізму управління інноваційною діяльністю.

Усунення зазначених проблем та реалізація запропонованих напрямів оптимізації інноваційного потенціалу дозволять ПП АЕС «Стандарт» забезпечити високі показники прибутковості та сталий розвиток компанії у майбутньому. Відповідно до наведених рекомендацій було представлено обґрунтування доцільності впровадження запропонованих шляхів вдосконалення управління інноваційним розвитком ПП АЕС «Стандарт». Це обґрунтування показало, що за умови оптимальної реалізації цих напрямів підприємство зможе покращити показники інноваційного потенціалу, активізувати інноваційну діяльність та отримати значні прибутки від впровадження інновацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова В. П. Джерела фінансового забезпечення інноваційної діяльності / В. П. Александрова // Проблеми науки. – 2011. – № 1. – С. 22- 35.
2. Андрійчук В. Г. Інноваційна модернізація вітчизняної економіки: стратегічні орієнтири та механізм їх реалізації / В. Г. Андрійчук // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2010. – № 1. – С. 4–8.
3. Баданюк О. В. Інноватика туристичного бізнесу і розвитку економіки вражень / О. В. Баданюк, В. І. Довбуш // Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості : матеріали I Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (17 листопада 2020 р., м. Київ) / за заг. ред. О. М. Ніфатової. – Київ : КНУТД, 2020. С. 434-437.
4. Безугла К. О. Інформаційно-комунікаційні технології як фактор інноваційного розвитку економіки Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем Збірник наукових праць Київ – 2013, випуск 18. – С. 42-55.
5. Визначення професійних компетентностей фахівців як складової формування оптимальної стратегії розвитку трудових ресурсів / С. М. Макаренко та ін. Економічний простір: Збірник наукових праць. Дніпро: ПДАБА, 2017. № 127. С. 150–161.
6. Волощук Ю.О. Модернізація агропромислових підприємств в контексті неоіндустріалізації : монографія. Житомир : Видавництво ЖНЕУ, 2019. 364 с
7. Ганущак-Єфіменко Л. М., Гончаренко І. М., Крахмальова Н. А., Шкода М. С. Формування інноваційної інфраструктури для забезпечення розвитку стратегічних пріоритетів України. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації»: тези доповідей (Київ, 10.11.2020). Київ: КНУТД, 2020. С. 17–18

8. Гончар О. І. Формування комплексу елементів інноваційного забезпечення механізму управління потенціалом підприємства. Актуальні питання комплексного оцінювання інноваційної діяльності промислових підприємств : монографія. Хмельницький : ХНУ. 2017. С. 218–272.

9. Горошанська О.О. Формування системи забезпечення інноваційного розвитку підприємства / О.О. Горошанська, Н.Б. Кащена // Розвиток харчових виробництв, ресторанного та готельного господарств і торгівлі: проблеми, перспективи, ефективність: тези доповідей Міжнар. наук.-практ. конференції, 18 травня 2021 р. у 2-х ч. Ч. 1 / редкол.: О.І. Черевко та ін.; Харківський держ. ун-т харч. та торгівлі. - Харків: ХДУХТ, 2021. – С. 172-173.

10. Гриньов А. В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління / А. В. Гриньов. – Х.: ІНЖЕК, 2003. – 308 с

11. Дискіна А.А., Богаченко Я.В. Напрями стимулювання інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 10. С. 582–585.

12. Економіка й організація інноваційної діяльності : підручник / за ред. О. І. Волкова, М. П. Денисенка. – К.: Професіонал, 2011. – 960 с.

13. Жалдак, Г.П. Основи формування соціально-економічного механізму інноваційного розвитку промислових підприємств / Г.П. Жалдак // Технологический аудит и резервы производства. 2014. № 3. Вып. 3. С. 43 – 46

14. Закон України «Про інноваційну діяльність»: за станом на 1 груд. 2013 // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - N 36, С.266.

15. Захарова Т. М. Інноваційна політика держави та принципи її регулювання. URL: <http://intkonf.org/zaharova-tv-innovatsiy-na-politika-derzhavita-printsipi-yiyiregulyuvannya/>

16. Захарченко Н. В. Обґрунтування стратегічних інноваційноінвестиційних рішень в управлінні високотехнологічним виробництвом: моногр. О.: Бахва, 2017. 488 с.

17. Ігнатко М. Зарубіжний досвід активізації інноваційної діяльності агропромислового виробництва/М. Ігнатко, В. Готра, Л. ГанущакЄфіменко//Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та управління персоналом/Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (17-18 квітня 2019 р.).-Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2019. С. 47-50.

18. Ілляшенко С. М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи / С. М. Ілляшенко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. – 504 с. 58. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект [Текст] : [монографія] / П. Т. Саблук [та ін.] ; ННЦ «Ін-т аграр. економіки». – К. : ННЦ ІАЕ, 2010. – 704 с.

19. Інновації: понятійно-термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання. Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2015, - 118с;

20. Інноваційна діяльність: проблеми, сутність, змістовні складові та напрями удосконалення / С.Г. Гордієнко // Часопис Академії адвокатури України. – 2014. – Т. 7. – № 2. – С. 15–32.

21. Інноваційний потенціал регіону: діагностика та реалізація [Текст] : монографія/ В. І. Павлов, Ю. М. Корецький. – Луцьк: Надстиря, 2014. – 244 с.

22. Інноваційні ресурси господарського розвитку : [монографія] / За ред. В. П. Мельника. – К. : Об'єднаний інститут економіки НАНУ, 2005. – 363 с

23. Карпенко А.В., Кононенко Ю.С. Стратегічне значення комерціалізації для інноваційного розвитку національної економіки. Економіка і організація управління. 2017. № 1 (25). С. 190-201.

24. Кваша О. С. Інноваційний розвиток економіки України: світовий досвід та рекомендації для України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. Вип. 6(1). С. 150-154

25. Кіпіоро І. М. Необхідність впровадження фінансового контролінгу на вітчизняних підприємствах [Тези] / І. М. Кіпіоро // Науковий вісник інноваційних технологій за матеріалами Міжнародної науковопрактичної конференції «Інноваційні наукові технології: передовий світовий досвід» від 5 листопада 2012 р. / гол. ред. В. С. Рижиков. – Кіровоград: Науково-дослідний центр інноваційних технологій, 2012. – Т. II. – 376 с.

26. Коваленко О. М., Станіславик О. В., Моргунова Т. І. Особливості управління інноваційним процесом на підприємстві. Економіка. Фінанси. Право. 2018, № 8. С. 4–8.

27. Концепції формування ринку інновацій [Текст] / Н. І. Чухрай // Вісник НУ «Львівська політехніка». – Л, 2011. – Вип. №425: Проблеми економіки та управління. – С. 41 – 46.

28. Костерін Д. Д., Олійник Н. М., Макаренко С. М. Особливості інноваційного розвитку підприємств легкої промисловості України. Молодь – науці і виробництву – 2018: Інноваційні технології легкої промисловості: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених. Херсон: ХНТУ, 2018. С. 83–85.

29. Коюда О.П. Інноваційна діяльність: від оцінки привабливості до інвестиційного забезпечення / О.П. Коюда, В.Ф. Колісниченко. – Харків: ХНЕУ, 2009. – 276 с.

30. Коюда, В. О. Інноваційна діяльність підприємства та оцінка її ефективності [Текст] : монографія / В. О. Коюда, Л. А. Лисенко. – Х. : ФОП Павленко О. Г. ; ВД «ІНЖЕК», 2018. – 224 с.

31. Крахмальова Н.А., Цикал. А.П., Удосконалення процесу впровадження інноваційних технологій на підприємстві, Матеріали конференції «Освітньо-інноваційна інтерактивна платформа" Студентські підприємницькі ініціативи», КНУТД, 2020. С. 196-201

32. Крисько Ж. Л. Управління економічною стійкістю підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне наукове фахове видання. Миколаїв, 2016. Випуск № 10. С. 399–403.

33. Кузьминчук Н.В. Теоретичні основи формування сутності поняття «інноваційний розвиток» в контексті інтенсифікації інноваційних процесів /Н.В. Кузьминчук, Т.М. Куценко // Механізм регулювання економіки. – 2018. – Т. 2, №4. – С. 167-176.

34. Легомінова С. В. «Ідеогенез категорії стійкого інноваційного розвитку в аспекті формування конкурентних переваг підприємства» - Науковий вісник Ужгородського національного університету - Випуск 15, частина 1. 2017 рік

35. Макаренко С. М. Формування інноваційної стратегії розвитку промислового підприємства : дис. д-ра екон. наук : 08.00.04. Одеса, 2021.

36. Маркіна І. А., Вороніна В. Л., Хорошко Д. Р. Управління інноваційним потенціалом як фактор стратегічного розвитку та конкурентних переваг підприємства. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2020. № 3 (26). С. 76-81.

37. Мартиненко М. В. Управління розвитком підприємства в умовах інноваційної знання-орієнтованої економіки // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Економічна. 2018. Вип. 94. С. 36-46.

38. Методичні підходи до управлінського обліку та аналізу ефективності інноваційної діяльності й інноваційної активності підприємств / Н.В. Єжакова // Економіка промисловості. – 2018. - №1. – С. 135 – 139.

39. Методичні рекомендації з оцінки інноваційного потенціалу підприємства / В.А. Верба, І.В. Новікова // Проблеми науки. – 2016 . – №3. – С. 22 - 31.

40. Механізм управління потенціалом інноваційного розвитку промислових підприємств / Ю.С. Шипуліна. – Суми: ТОВ ДД «Папірус», 2014. – 458 с

41. Овсянюк-Бердадіна О. Ф. Інноваційний розвиток вітчизняних підприємств: реалії та інструменти забезпечення. Економічний аналіз. 2015. Т. 19. № 2. С. 117–121.

42. Організаційні проблеми інноваційної діяльності на підприємствах [Текст] : монографія / В. М. Гриньова, В. В. Власенко. – Харків: ВД «ІНЖЕК». 2015.– 200 с.

43. Організація управління інноваційною діяльністю: Підручник / За ред. проф. Перерви П.Г., проф. Меховича С.А., проф. Погорелова М.І. – Харків: НТУ «ХП», 2017. – 1025 с.

44. Основні елементи інноваційного потенціалу / С.М. Фірсова, С.В. Чоботар // Економічний вісник Донбасу. – 2011. – №3(25). – С. 202 – 207.

45. Особливості та перспективи розвитку економіки знань в Україні / З. С. Варналій, Л. П. Хмелевська. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. 2017. № 2 (109). С. 7–14

46. Особливості та перспективи розвитку економіки знань в Україні / З. С. Варналій, Л. П. Хмелевська. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. 2017. № 2 (109). С. 7–14

47. Островецький В.І. Амортизаційна політика України в системі інструментів податкового стимулювання інвестиційно-інноваційної активності . Економічний вісник Донбасу №2(48), 2017 URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/amortizatsionnaya-politika-ukrainy-vsistemeinstrumentov-nalogovogo-stimulirovaniya-investitsionno-innovatsionnoyaktivnosti>

48. Оцінка достатності інноваційного потенціалу підприємств / З.Б. Янченко // Бізнес-Інформ. – 2018. - №6. – С. 196 - 201.

49. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств: монографія / М.В. Чорна, С.В. Глухова. – Харків: ХДУХТ, 2017 – 210 с.

50. Оцінка інноваційного потенціалу малого підприємництва регіонів українського Причорномор'я / Є.В. Лазарева, А.І. Бутенко // Економіка: реалії часу. – 2012. – №3-4. – С. 191 – 196.

51. Оцінювання рівня інноваційного розвитку промислового підприємства / Л. Малюта // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2018. – Вип. 1 (4). – Режим доступу до журналу: http://vasilieva.narod.ru/ptpu/9_5_01.htm.

52. Побережна Н.М. Аналіз факторів впливу на інноваційний розвиток промислових підприємств: практичний аспект. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету : збірник наукових праць Серія: Економіка і менеджмент. Одеса: МГУ, 2016. Вип. 21. С. 81-86.

53. Принципи формування та структура механізму управління сталим розвитком підприємства / І.І. Смачило // Економіка розвитку.– 2013. – №3 (67). – С. 79 – 82.

54. Салімон О.М. Управління розвитком інноваційного потенціалу підприємств легкої промисловості: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.екон.наук: спец. 08.00.04/ О.М. Салімон. Київ, 2015. 20с.

55. Сафонов Ю. М., Мельник Ю. М. Теоретико-методологічні підходи до процесу управління інноваційно-інвестиційною діяльністю на промислових підприємствах України. Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти: монографія. Вип. 1 / за ред. Є. І. Масленнікова. Херсон: Видавець ФОП Грінь Д.С. 2016. С. 64–83.

56. Складові інноваційного потенціалу промислових підприємств господарських структур / Я.Р. Біленська, М.К. Бондарчук // Бізнес-Інформ. – 2016. – №8. – С. 42 – 45.

57. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2018 році : аналітична доповідь. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/innovatsii-transfertehnologiy/2019/07/03/staninnov-diyaln-2018f.pdf>

58. Стратегічна місія інноваційної діяльності та шляхи її активізації в Україні / М.П. Денисенко, Я.В. Риженко // Проблеми науки. – 2007. – № 6. – С. 10-16.

59. Сутність та структура інноваційно-інвестиційного потенціалу економіки: основні підходи та напрями формування. Юхновський І.В. Економіка. 2010. №33. С. 159-171. URL: https://ukr-socium.org.ua/wpcontent/uploads/2010/04/159-171__no-2__vol-33__2010__UKR.pdf

60. Темченко О.О., Русаков В.В. Визначення основних умов та принципів формування інноваційної політики підприємств ГМК України, 2014. с. 354 - 357.

61. Филюк Г.М. Бар'єри на шляху інноваційного розвитку вітчизняних промислових підприємств та їх подолання. Науковий вісник : Економіка і регіони Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка. 2016. № 4. С. 10–15.

62. Філіппова С. В., Сааджан В. А., Васильєва В. Ю. Інноваційні стратегії та інноваційні технології. Економічний журнал Одеського політехнічного університету. 2018. № 1(3). С. 49–61.

63. Формування інноваційної стратегії підприємства на основі інноваційного потенціалу / І.Б. Дашковська, І.О. Ступак // БізнесІнформ. – 2015. – №11. – С. 86 – 88.

64. Харів П. С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів, 2003. 326 с.

65. Хмизова О. В., Сисан О. М. Напрями розвитку інноваційного потенціалу підприємства. Наукові праці. Економіка. 2016. № 273. С. 83-88.

66. Цифрові технології в інноваційній трансформації економіки України : колективна монографія / Єгоров І.Ю., Никифорук О.І. та ін. ; за ред.: чл.-кор. НАН України Єгорова І.Ю., д.е.н. Никифорук О.І., к.е.н. Ліра В.Е. ; НАН України, ДУ «Ін-т. екон. та прогнозув. НАН України». К., 2020. 308 с.

67. Шипуліна Ю.С. Управління формуванням інноваційної культури промислових підприємств: монографія. Суми: Територія, 2017. 432 с.

68. Шуст О. А. Обґрунтування стратегії інноваційно-орієнтованого розвитку сільськогосподарських підприємств з виробництва молока / О. А. Шуст, О. М. Варченко, І. М. Паска, К. В. Ткаченко, І. В. Свиноус // Економіка та держава. 2021. № 3. С. 23-27.

69. Юрчук Н. П. Інноваційно-інвестиційна діяльність як основа реалізації концентрації сталого розвитку економіки України/ Н.П. Юрчук, В. Ю. Вовк, Р.П. Топіна // Агросвіт. – 2019. – № 3. – С. 53-61.